

Trivselskanon & antimobbestrategi

Forebyggende og indgribende indsats for øget trivsel på Hastrupskolen

Indhold

Forord	3
Trivselskanon for Hastrupskolen	4
0. klasse	4
1. klasse	4
2. klasse	4
3. klasse	5
4. klasse	5
5. klasse	6
6. klasse	6
7. klasse	6
8. klasse	7
9. klasse	7
Trivselsordbog.....	8
Antimobbestrategi	19
Mobbestop – handlemulighed.....	23
Links:.....	27
Litteratur.....	27
Bilag	28

Forord

På Hastrupskolen ser vi forskellighed som en resurse, og glæder os over dagligt at opleve, hvordan vores elever lærer, trives og udvikler sig individuelt og i samspil i fællesskaber.

På Hastrupskolen mener vi, at faglig og personlig udvikling går hånd i hånd, og derfor arbejder vi altid for, at alle vores elever trives. Alle børn skal trives i skolen!

Vi har fokus på stærke relationer, klasserumsledelse og den inkluderende støtte som basis for vores arbejde med elevernes trivsel.

Udover to inklusionsvejledere, der vejleder det pædagogiske personale, er der tilknyttet 1-2 inklusionsmedarbejdere i hvert team, som gennemgår særligt tilrettelagt kursusforløb for at understøtte arbejdet med og udviklingen af ovenstående på Hastrupskolen. Der arbejdes systematisk ud fra pædagogiske modeller og analyser, for at udvikle den pædagogiske praksis.

Den samlede inklusionsindsats deler vi op i to spor. Den *forbyggende* indsats og den *indgribende* indsats. Den forebyggende indsats er vores trivselskanon som systematisk arbejder med elevernes trivsel med fastlagte indsatser gennem skoleforløbet.

Vi skaber med denne kanon et klart overblik over, hvad der arbejdes med på alle klassetrin. Kanonen indeholder desuden øvrige muligheder i forhold til den sociale indsats i klasserne.

Den indgribende indsats er situationsbestemt og beskrives i vores anti-mobbestrategi. Det er *altid* et fælles skoleproblem, hvis en elev oplever sig mobbet eller mistrives.

Bagerst findes en ordforklaring således, at alle kan navigere og lade sig inspirere til arbejdet med trivslen i klasserne.

Særlig tak for samarbejdet omkring denne kanon og anti-mobbestrategi skal lyde til inklusionsvejlederne.

Cirkeline Mølgaard
Pædagogisk afdelingsleder/souschef

Trivselskanon for Hastrupskolen

Klasse	Obligatorisk indsats	Placering	Ansvarlig	Øvrige muligheder
0. klasse	Klar-parat-skolestartmøde Hastruptråden Forældremøde i SFO	Før skolestart	SFO- og Skoleledelsen (Pædagoger, lærere og inklusionsvejledere deltager)	Halvårstegninger Legegrupper
	Kontaktforældre etableres (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Ved første forældremøde	Klasselærer/forældre	Legebog Arbejdet med forældrenetværk via "Samspillet"
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Inden efterårsferien	Lægges på klassens intraside af Kontaktforældre	Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Introduktion til Inklusion/SSP arbejde	Ved første forældremøde	Lærerne kontakter inklusionsvejleder ift. dato.	Inklusionsvejledere afholder "fyraftensmøde" (1,5 time) om forældre ansvar ift. trivsel og klassefællesskab.
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Stemmingsportrætter
	"Fri for Mobberi" kufferten Arbejde med konflikthåndtering/socialtræning	I løbet af skoleåret	Klasselærer	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerne	"Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel.
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1. fredag i marts	Lærerteamet	(Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.) Mulighed for introduktionskursus af "Fri for mobberi"
	Brug klasseløg Gør brug af klasseløg på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	
1. klasse	Kontaktforældre etableres (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Ved første forældre møde	Klasselærer/forældre	Halvårstegninger Legebog
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Inden efterårsferien	Kontaktforældre	Legegrupper Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Fortsætter arbejdet med "Fri for mobberi"	I Løbet af skoleåret	Klasselærer	Inklusionsvejledere afholder "fyraftensmøde" (1,5 time) om forældre ansvar ift. trivsel og klassefællesskab.
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Arbejdet med forældrenetværk via "Samspillet" Stemmingsportrætter
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	

	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	"Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.) Mulighed for introduktionskursus af "Fri for mobberi" SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever
2. klasse	Kontaktforældre Etableres (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Første forældremøde i starten af skoleåret	Klasselærer/forældre	Halvårstegninger Legebog
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Inklusionsvejledere afholder "fyrftensmøde" (1,5 time) om forældre ansvar ift. trivsel og klassefællesskab.
	Arbejde med konflikthåndtering/socialtræning Inspirationsmateriale: Grib Konflikten (Udleveres af MI/KT)	I løbet af skoleåret	Klasselærer	Arbejdet med forældrenetværk via "Samspillet"
	Trivselsdag: Teambuilding i samarbejde m. Køge Naturskole eller SSP Køge eller andre samarbejdsparter	Foråret	Inklusionsvejleder + klasselærer (Køge Naturskole)	Legegrupper Stemningsportrætter
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie "Snak om det" Psykiatrifonden.dk
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel.
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	(Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.) Mulighed for introduktionskursus af "Fri for mobberi". Etablere legegrupper SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.

3. klasse	Kontaktforældre etableres (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Første forældremøde i starten af skoleåret	Klasselærer/forældre	Jævnligt evaluer klassens regler og justere dem. Legebog
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	Legegrupper Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.
	"Klassemødet"	I løbet af skoleåret	Klasselærer kontakter MI/KT for placering og opstart.	Inddrage Inklusion/SSP i et fællesforløb om konflikthåndtering
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	Inklusion/SSP lærer deltager ved forældremøde og informerer om klassefællesskab
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag	1 fredag i marts	Lærerteamet	Inklusion og SSP inddrages til "forældremøder", hvis der er relevante problematikker (også gerne forebyggende)
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	www.sammenmodmobning.dk Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie "Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)
4. klasse	Kontaktforældre (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Første forældremøde i starten af skoleåret	Klasselærer/forældre	Jævnligt evaluere klassens regler og justere dem.
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	Legebog Legegrupper
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Arbejde med forældrenetværk via "Samspillet" www.sammenmodmobning.dk

	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	<p>”Klassemødet”</p> <p>Inklusion/SSP kan deltage ved forældremøde og informerer om klassefællesskab og forældrenetværk både som forebyggende og indgribende indsats.</p> <p>Tjek trivslen: www.klassetrivsel.dk</p> <p>Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie</p> <p>”Snak om det” Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)</p>
	Arbejde med digital mobning Inspiration: www.sikkerchat.dk	I løbet af skoleåret	Lærerteamet	<p>Tjek trivslen: www.klassetrivsel.dk</p> <p>Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie</p> <p>”Snak om det” Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)</p>
5. klasse	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	<p>Jævnligt evaluere klassens regler og justere dem.</p> <p>Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk</p>
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	<p>www.sammenmodmobning.dk</p>
	Social pejling 2 timers varighed pr. klasse. Valgfrit på 5. eller 6. årgang. (Mulighed for at SSP deltager ved forældremøde)	Slutning af skoleåret	Klasselærer kontakter SSP (evt. koordineres med årgangen)	<p>Tjek trivslen: www.klassetrivsel.dk</p> <p>Legegrupper</p> <p>Legebog</p>
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	<p>SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.</p>
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	<p>Inklusionsvejleder/SSP kan deltage ved ”forældremøder” både som forebyggende og indgribende indsats.</p>
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	<p>SSP kan inddrages til ”forældremøde” i forlængelse af arbejdet med ”social pejling/overdrivelser” i klassen.</p>
	Arbejde med digital mobning Inspiration: www.sikkerchat.dk	I løbet af skoleåret	Lærerteamet	<p>”Klassemødet”</p> <p>Kroppeop.dk elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie</p> <p>”Snak om det” Psykiatrifonden.dk</p>

				Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)
6. klasse	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	Jævnligt evaluere klassens regler og justere dem. www.sammenmodmobning.dk
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	DL tilbyder konflikthåndteringskursus til kommende elevmæglere.
	Elevmæglere (hvert tredje år)	I løbet af skoleåret	DL kontakter lærerteamet	Aktivitetsbog Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Trivselsdag: Teambuilding i samarbejde m. Køge Naturskole eller SSP Køge eller andre samarbejdsparter	Tidlig efteråret	Inklusionsvejleder, SSP + klasselærer	SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever. Inklusionsvejleder/SSP kan deltage ved "forældremøder" både som forebyggende og indgribende indsats.
	Social pejling 2 timers varighed pr. klasse Valgfrit 5 eller 6 årgang. (Mulighed for at SSP deltager ved forældremøde)	Start skoleår	Klasselærer kontakter SSP (evt. koordineres med årgangen)	Klassemødeforløb
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	SSP kan inddrages til "forældremøde" i forlængelse af arbejdet med "social pejling/overdrivelser" i klassen.
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Besøg: Politiet, sundhedsplejersken m.m
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	Kroppelop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie "Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)
Arbejde med digital mobning Inspiration: www.sikkerchat.dk	I løbet af skoleåret	Lærerteamet		
7. klasse				Arbejde med materialet "Tackling". Temaer om kriminalitet, rygning, alkohol og begyndende seksualundervisning.
	Kontaktforældre udarbejder årsplan over klassens sociale arrangementer (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Kontaktforældre	

	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Jævnligt evaluere klassens regler og justere dem.
	SSP "Ungeliv" Alkohol, fester og hash" af 2 timers varighed. (Valgfrit på 7. eller 8. årgang)	Slutningen af skoleåret	SSP Køge + Lærerteamet	www.sammenmodmobning.dk
	Forebyggelses karavane Temadag i workshopform Teamerne er: Sex og identitet Rygning og risikoadfærd Festkultur, alkohol og hash Ungdomskriminalitet	29.9.2015	SSP Køge, inklusionsvejleder + lærerteamet	Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk Aktivitetsbog Tjek trivlsen: www.klassetrivsel.dk
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever. Besøg: politiet, sundhedsplejersken m.m
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Inklusionsvejleder/SSP kan deltage ved "forældremøder" både som forebyggende og indgribende indsats.
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	Arbejdet med forældrenetværk via "Samspillet"
	Arbejde med digital mobning Inspiration: www.sikkerchat.dk	I løbet af skoleåret	Lærerteamet	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie "Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilføjer viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel. (Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)
8. klasse				Arbejde med materialet "Tackling". Temaer om kriminalitet, rygning, alkohol og begyndende seksualundervisning.
	Etablere kontaktførelser (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August	Klasselærer og forældre	
	Opfordre kontaktførelser til at arrangere min. 2 sociale arrangementer i løbet af skoleåret (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	August/september	Klasselærer	Lejrskole Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Klassens regler (Inspiration foraeldrefiduser.dk)	Starten af skoleåret	Lærer, elever (forældre)	Jævnligt evaluer klassens regler og justere dem. www.sammenmodmobning.dk
	SSP "Ungeliv" Alkohol, fester og hash" af 2 timers varighed. (Valgfrit på 7. eller 8. årgang)	Starten af skoleåret	SSP Køge + lærerteamet	Inklusionsvejleder/SSP kan deltage ved "forældremøder" både som forebyggende og indgribende indsats.
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk	Uge 6	Lærerteamet	

	(Husk at bestille materialer på hjemmesiden)			SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.
	Forebyggelses karavane Temadag i workshopform Teamerne er: Sex og identitet Rygning og risikoadfærd Festkultur, alkohol og hash Ungdomskriminalitet	29.9.2015	SSP Køge, inklusionsvejledere og lærerteamet	Besøg: Politiet, sundhedsplejersken m.m Trivsels-tjek vha. www.klassetrivsel.dk
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	"Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel.
	Arbejde med digital mobning Inspiration: www.sikkerchat.dk	I løbet af skoleåret	Lærerteamet	(Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)
9. klasse	Seksualvejledning	I løbet af skoleåret	Klasseteam	Lejrskole www.sammenmodmobning.dk
	Etablere kontaktførelse (Inspiration forældrefiduser.dk)	August	Klasselærer	SSP tilbyder konfliktmægling mellem elever.
	Opfordre kontaktførelse til at arrangere min. 2 sociale arrangementer i løbet af skoleåret (Inspiration forældrefiduser.dk)	August/september (forældremødet)	Kontaktførelse	Jævnligt evaluer klassens regler og juster dem. Inspiration til forældresamarbejdet www.foraeldrefiduser.dk
	Klassens regler	Starten af skoleåret	Lærer, elever og forældre	Inklusionsvejleder/SSP kan deltage ved "forældremøder" både som forebyggende og indgribende indsats.
	Trivselsdag: Teambuilding i samarbejde m. Køge Naturskole eller SSP Køge eller andre samarbejdspartner	I løbet af skoleåret	Lærerteamet kontakter SSP Køge eller inklusionsvejledere.	Besøg: Politiet, sundhedsplejersken m.m
	Uge Sex: sundheds- og seksualundervisning. www.ugesex.dk (Husk at bestille materialer på hjemmesiden)	Uge 6	Lærerteamet	Kroppeop.dk - elektronisk materiale om krop, grænser, følelser og familie
	Skolernes årlige- og nationale Trivselsdag www.dcum.dk	1 fredag i marts	Lærerteamet	"Snak om det" Psykiatrifonden.dk Undervisningsmateriale som sætter fokus på, at bryde tabuer, tilfører viden og inspirere til gode samtaler. Til gavn for øget trivsel.
	Brug klasselog Gør brug af klasselog på intra for at sikre det tværfaglige samarbejde og vidensdeling	Hele skoleåret	Lærerteamet	(Emner og bl.a. Alkohol, angst, depression, ADHD, skænderier, PTSD.)

Trivselsordbog

AKT: Adfærd, kontakt og trivsel

AKT lærer: Hastrupskolen har to AKT-lærere, Mia Jakobsen tlf: 22574211 (MI) og Katrine Tange Bødker 26193935. Adfærd, kontakt eller trivselsproblemer.

Dialogmøder 7 klassestrin: Formålet er, at styrke dialogen i hjemmet. Dialogmødet er en mulighed for at få sat gang i nogle samtaler, som kan blive til hensigtserklæringer i klassen, men endnu vigtigere at samtalerne fortsætter i hjemmene efter dialogmødet. Dialogmødet starter med et oplæg fra SSP-medarbejderen, der omhandler sammenhæng i risikoadfærd og sociale overdrivelser, som skaber et unødigt pres i gruppen.

Efter oplægget på 20-30 minutter, bliver unge og voksne sat i små grupper ved borde, men ikke med nogen fra egen familie. Her bliver forskellige dilemmaer gennemgået, således at de unge får indsigt i de voksnes verden og omvendt. Nogle eksempler kunne være: Tryghed, hvordan skabes det? Tillid, hvordan bevares den?

Efterfølgende bliver der brugt tid på, at grupperne kan dele de mest interessante ting, som har været drøftet ved eget bord. Sluttelig kan der laves en hensigtserklæring, såfremt klassen er klar til dette.

Drille: Drilleri kan ske ved at kommentere, råbe ad, eller aktivt gøre noget, der har med en anden person at gøre. Alle oplever drilleri, og alle prøver også at drille. På den måde er drilleri ikke usundt, når bare drilleriet ikke er konstant.

Formålet med drilleri er først og fremmest at opnå kontakt. Det kan være for at skabe en morsom situation. Men det kan også være at tirre den anden til at 'komme på banen', at markere en uenighed eller for at opnå en reaktion og relation med den anden person.

Der er en gensidighed i drilleri - der kan drilles tilbage, og en sund og stærk relation eller et venskab kan godt være karakteriseret ved gensidigt, kærligt eller sjovt drilleri. Det gensidige består altså i, at drilleri udfordrer den andens grænse og byder op til sjov/leg: "Er du med på en spøg - gi'r du mig igen? Og kan du grine af dig selv sammen med mig/os, for jeg/vi vil dig ikke ondt?"

Drilleri udfordrer og byder op til kontakt/sjov på en godmodig og spøgende måde - med et glimt i øjet kan man sige mange ting.

Drilleri kan være humoristisk og være ment som en kærlig opmærksomhed/udstilling, hvor man 'leger' med den anden persons grænser eller ømme punkter, fx udseende, handlinger, reaktioner osv. Da sker det med en opmærksomhed på den andens reaktion og grænser. Drilleriet sker i nuet, er kortvarigt og skal fungere til at skabe ligeværdighed/markere grænser i relationen.

Drilleri kan også være hårdt og genere, men har ikke til formål at ekskludere nogen fra fællesskabet eller at nedgøre den anden. Dog er drilleri, der har til formål at genere den anden, på vej til at blive mere konfliktfyldt. Drilleri antager en anden form, når 'legen' ophører, når det bliver en alvorlig magtkamp, når det kortvarige i nuet bliver permanent, og når den andens grænser alvorligt overtrædes/ikke respekteres.

Hvis drilleriet ikke stopper og bliver ubehageligt, kan det være nødvendigt med hjælp fra andre, fx andre elever eller en voksen.

Elevmapper: I reolerne ved kontoret opbevares elevmapperne. Alle elever på Hastrupskolen har en. Al information, breve, indberetninger, særlige tiltag m.m. skal dokumenteres og lægges i elevernes elevmapper.

Elevmægling: Hastrupskolen uddanner elever til elevmægling. Elevmæglerne kan tilkaldes og hjælpe til at løse konflikter. Ældre elever hjælper yngre.

Elevmægling er en metode til konflikthåndtering, hvor elever hjælper deres yngre kammerater med at løse konflikter på en god måde. Mægling er en måde at løse konflikter på. Ved mægling går en person ind som mægler og hjælper parterne med få snakket om konflikten og finde frem til en løsning på konflikten. Elevmægling betyder, at elever med en speciel uddannelse i mægling mægler mellem andre elever. Under en elevmægling kan der sidde en voksen med som støtte.

Girafsprag/Ulvesprog: Girafsprag er en metode, der sætter fokus på sprog og kommunikation i forbindelse med konflikters op- og nedtrapning. Metoden giver konkrete sproglige redskaber til konfliktløsning. Girafsprag er en særlig måde at tale sammen på. Girafsprag giver plads og sørger for, at alles behov bliver mødt. Betegnelsen giraf henviser til giraffens store hjerte og lange hals, der giver overblik. Modsat giraffen er ulven, som i sit sprog angriber og anklager den anden.

Princippet i girafsprag er, at man i samtalen bliver på egen banehalvdel og giver udtryk for sine egne behov, holder sig til sagen og lytter til modparten med empati. Ulvesprog er girafsprags modsætning. Når man taler ulvesprog, så vurderer og anklager man den anden, hører det man vil høre og har svært ved at holde sig til sagen. Girafsprag bygger på ikke-voldelig kommunikation. Girafsprag kan anvendes forebyggende, indgribende og genoprettende i forhold til elevernes sociale trivsel. Metoden er velegnet på alle klassetrin.

Hvordan siger du noget på Girafsprag?

1. Fortæl hvad der er sket

Eksempel: Jeg kan se, at.... Jeg kan høre, at.... Jeg kan mærke, at....

2. Sig hvordan du har det

Eksempel: Jeg bliver glad, fordi.... Jeg bliver ked af det, fordi... Jeg bliver vred, fordi...

3. Fortæl hvad du godt kunne tænke dig lige nu

Eksempel: Jeg har brug for...

4. Bed om det du har brug for

Eksempel: Vil du godt... Kan jeg bede dig om...

Sådan kan du gøre:

Timen er forbi, det er frikvarter, og du går hen ad gangen på vej ud i skolegården. Pludselig mærker du et skub i ryggen. Sig for eksempel:

1. Jeg mærkede, at du skubbede mig lige før
2. Jeg blev vred
3. For jeg har brug for at kunne gå her i fred
4. Vil du godt fortælle mig, hvad du vil, i stedet for at skubbe?

Grib konflikten: "Grib Konflikten – om konstruktiv konflikthåndtering i skolen" denne inspirationsbog udgives af Det kriminalpræventive Råd i samarbejde med Center for Konfliktløsning. Den indeholder mange gode redskaber og konkrete forslag til konfliktløsning. Den er gratis og kan bestilles på www.dkr.dk (eller spørg AKT-læreren)

Halvårstegninger: Halvårstegninger er et middel til at få overblik over, hvordan barnet selv opfatter sin verden lige nu og her. Tegningerne laves to gange om året – en gang kort efter sommerferien og lige efter jul.

Bed eleverne tegne sig selv og deres familie (dem derhjemme) – alle i fuld krop. Til sidst må de pynte med fx hus, træer osv. (A3 papir). Bed dem gøre sig umage også med at farvelægge. Saml tegningerne sammen og fortæl eleverne, at de får mulighed for at fortælle om deres tegninger til en voksen på et tidspunkt.

Tegningerne danner grundlag for en "opdatering" i forhold til elevernes hverdag – ikke alle elever er gode til at fortælle om, hvad der sker derhjemme. Disse forhold kan være med til at forklare den måde eleven opfører sig på, og det humør eleven er i.

Det er ikke sikkert, at alle tegningerne sender nye signaler. Men de som gør, kan udmærket bruges i teamets arbejde omkring den enkelte elev.

Lav en folder med barnets navn på og saml halvårstegningerne – måske er de sjove at tage frem senere og kan bruges til at se barnets udvikling. Klasselæreren kan bruge tegningerne i elevsamtalen eller blot i en anledning til en lille snak om, hvordan eleven har det.

Klassemødet: Klassemødet er en et slags børnemøde. Det afholdes en gang om ugen (1 lektion), evt. i klassens time. Formålet er, at skabe et trygt forum, hvor børnene lærer at lytte, reflektere, finde løsninger, håndtere kriser og konflikter – en solid bund for forståelse af fællesskabets forpligtelser og ansvar og dermed klassens trivsel.

Forløbet:

1. Klasselærer kontakter AKT-læreren – kort snak om klassen
2. AKT-læreren observerer klassen (1-3 timer)
3. AKT-læreren laver individuelle interviews med eleverne
4. AKT-læreren udarbejder et forslag til en handleplan for forløbet. Handleplanen og sociogram fremlægges ved et møde, hvor klasseteamet deltager. Den endelige handleplan udarbejdes.
5. Klassemødet starter: 1 time ugentligt. AKT-læreren er mødeleder i starten – klasselærer deltager, følger op og overtager klassemøderne på sigt. Klassemødet afholdes fast en gang om ugen.

Ved yderlig information kan man kontakte AKT-lærer Mia Jakobsen eller søge inspiration i "Klassemøde"-mappen på lærerværelset.

Klasseregler: I alle fællesskaber er der behov for at have fælles spilleregler – et sæt rammer, som alle er forpligtet i forhold til. Det er vigtigt, at eleverne er aktivt med til at formulere reglerne. Klassens regler bør revideres en gang eller to årligt. Reglerne skal hænge synligt i klassen.

Der findes mange gode eksempler på, hvordan man kan lave regler sammen med klasserne. I kan starte med at lave en mindmap på tavlen med jeres ideer. Hvis I synes, at det er svært at komme med forslag, som alle kan høre, kan I skrive jeres forslag ned på papir, og så kan jeres lærer skrive dem op på tavlen. Snak om reglerne så alle synes, at de er gode. Skriv reglerne ned på et flot stykke papir og hæng dem op på opslagstavlen i klassen. Mangler du inspiration, så kontakt AKT-lærer Mia Jakobsen.

Klassetrivsel: www.klassetrivsel.dk Trives den enkelte elev, trives hele klassen. Og omvendt. Det smitter af på læringen, på dig, på skolen, på forældrene – ja, på alt. Så enkelt kan ideen med klassetrivsel.dk beskrives.

Med klassetrivsel.dk kan du lave undersøgelser og få dannet rapporter, der giver inspiration og energi til det pædagogiske arbejde. Jo større indsigt du får i de udfordringer, du møder, desto flere handlemuligheder har du. Derudover kan du finde inspiration i vidensbasen, hvor andre lærere skriver om deres erfaringer. Her er der også eksempler på handleplaner, der kan danne udgangspunkt for at komme videre med de udfordringer du møder i dit daglige arbejde.

Med klassetrivsel.dk kan du bl.a.:

1. Du kan lave sociogrammer, der viser elevernes relationer og positioner i klassen
2. Giver større indsigt i emner som: Uro, trivsel, mobning, roller og netværk
3. Du kan hente inspiration i vidensbasens artikler og handleplaner
4. Der kan dannes rapporter, som giver indsigt og viser handlemuligheder
5. Du kan få forslag til nye siddepladser og grupper

Konflikt: Konflikter opstår, når en uenighed er så stor, at det skaber en anspændt situation og relation mellem to eller flere parter. Alle oplever konflikter, og alle oplever at være en del af store og små konflikter. På den måde er konflikter en helt naturlig del af livet, når man er sammen med andre mennesker.

Konflikter er ikke skadelige, hvis de håndteres og løses på en konstruktiv måde. I konflikter er man 'lige gode om det': Man støder sammen i konflikten, der kan forværres gennem flere gensidige påstande og angreb. Parterne i konflikten har nemlig begge noget på spil, noget at kæmpe om i konflikten. Man har konflikten tilfælles, og begge parter har et valg om at handle enten optrappende eller nedtrappende i konflikten.

Hvis konflikten bliver langvarig og indeholder flere og flere negative situationer, bliver en ellers ligeværdig relation skæv, og magtbalancen forskydes - men den kan gå frem og tilbage mellem parterne.

Nogle konflikter vokser sig så store og indebærer så fjendske billeder af relationen, at den ene part i en konflikt bliver krænkende i sine handlinger eller trækker flere andre med ind i konflikten, som dermed udvikler sig til mobning eller andre former for krænkende handlinger.

Der er altså både positive og negative konflikter. De positive konflikter håndteres konstruktivt med parterne som medansvarlige, sagen løses, og relationen genoprettes på en måde, der er til gavn for begge parter. De negative håndteres måske slet ikke, i hvert fald ikke på en konstruktiv måde, konflikterne vokser og skader de involverede, så det ikke er muligt at genoprette relationen.

Ofte kan parterne i konflikten selv løse konflikten, særligt hvis striden er overfladisk og kortvarig. Hvis konflikten accelererer, kan det være nødvendigt med hjælp udefra til at håndtere den. Det kan være andre elever i klassen, en god ven, en voksen i familien eller i skolen. Måske der skal en neutral tredjepart til, en konfliktmægler - enten en elevmægler eller en voksenmægler.

Konflikthåndtering: Konflikthåndtering handler om at forstå og løse konflikter på forskellige måder. Når man oplever en konflikt, er der forskellige måder, man kan reagere på.

Konflikthåndtering kan medvirke til, at man bliver opmærksom på, hvordan man reagerer på konflikter.

Konflikter kan udvikle eller fastlåse – det afhænger af, hvordan vi håndterer og gennemlever dem. Ofte er vi kørt fast i vaner og indlærte mønstre, som kan være svære at ændre. Derfor kommer konflikterne let til at erobre os og fylde for meget i vores hverdag. Men man kan lære at møde konflikter åbent og konstruktivt

At møde en konflikt.

Man kan møde en konflikt ved at slå, gå eller stå:

- At slå – er det samme som at angribe modparten enten sprogligt eller fysisk
- At gå – er at gå bort fra konflikten for at undgå den
- At stå – betyder at man forsøger at løse konflikten på en god måde

Kontaktforældre/råd: Alle klasser på Hastrupskolen skal have et kontaktforældreråd. I klasserådet sidder ca. 3-5 forældre. Klasselæreren er også tilknyttet (ca. 2 timer årligt). Klasserådet etableres hvert år enten kort før sommerferien eller lige efter sommerferien.

Kontaktforældrenes opgaver:

- At formidle/være bindeled til de andre forældre i klassen
- At planlægge/være tovholder på sociale arrangementer uden for skoletiden
- Umiddelbart efter sommerferien udarbejde årsplan over klassens sociale arrangementer
- At samarbejde med teamet omkring afholdelse af møder (fx udarbejde dagsorden m.m.)
- At deltage i skolebestyrelsens/skolens ledelse "kontaktforældremøder"
- At fungere som sparring for teamet
- M.m.

Når kontaktforældrene er fundet, indskrives de på intranettet, sådan at det er synligt for alle, hvem der er kontaktforældre i de pågældende klasser.

Legebog: I klassen kan man lave en "Legebog", hvor eleverne samler en masse forslag til fælleslege. Eleverne skal selv tegne/beskrive forskellige lege, som samles i en mappe/bog, der kan ligge i klassen og bruges ved behov.

Legegrupper: Legegrupper gør, at alle børnene kommer til at lege med nogen i klassen, som de måske ikke selv ville vælge. Det kan have en god og positiv betydning for fællesskabet i klassen. Legegrupper er specielt egnede til indskolingen/mellemtrin. Klassen inddeles i grupper – drenge/piger, 4 - 6 i hver gruppe. Legegrupperne leger sammen i 1-2 frikvarterer om ugen (eller efter behov).

Legegrupper/madgrupper: For at styrke det sociale element i klassen, og for at imødegå mobning, kan man (kontaktforældrene) indføre madgruppeordning. Madgrupper går ud på at børnene sammensættes i grupper af 4-5 børn, der så vidt muligt ikke altid hænger sammen, eller leger sammen i fritiden. Grupperne besøger hinanden på skift i 'værtsbarnets' hjem én gang i løbet af en periode på 3-4 måneder. Det er op til den enkelte familie at beslutte rammerne om hjemmebesøget (tidspunkt, ugedag, hvad der skal laves, med eller uden mad osv.).

Grupperne er ikke faste, men skifter fra gang til gang, således at alle får mulighed for at lære hinanden at kende udenfor skolens rammer. I de større klasser er legegrupper ikke længere så interessante. Her kan madgrupper også være en mulighed. Eleverne inddeles efter samme princip og mødes nu hos hinanden til spisning, hvor de f.eks. laver maden sammen og spiser sammen.

Legepatrolje: Legepatroljen har et mål om at få børn til at bevæge sig mere i løbet af skoledagen gennem leg i frikvartererne. De ældre elever bliver uddannet til legepatroljer på én-dagskurser. På skolen er det legepatroljens opgave at sætte gang i legen for de yngre skoleelever. Legepatroljen er på den måde både med til at skabe mere liv i skolegården - både fysisk og socialt!

Legegrupperne finder sted i skolegården hver dag i 12-frikvarteret:

Mandag 2. klasserne, tirsdag 3. klasserne, onsdag 0. klasserne, torsdag 1. klasserne, fredag 4. og 5. klasserne.

Mistrivsel: Du skal være vågen overfor tegn på mistrivsel. Medarbejdere, der er direkte beskæftiget med børn, har en øget pligt til skærpet opmærksomhed, og det er vigtigt, at du tager ansvar og initiativ, så der kan ske tidlig opsporing og indgriben, hvis der er behov herfor.

Tegn på mistrivsel hvis barnet:

- Har mærker efter fysisk mishandling
- Virker angst/skræmt
- Er trist, depressiv og/eller socialt isoleret
- Er urolig og har svært ved at koncentrere sig
- Bliver indadvendt eller aggressiv
- Ofte (og tilsyneladende uden grund) ødelægger ting
- Ikke udvikler sig alderssvarende
- Ændrer adfærd – og ændringen ikke kan henføres til almindelig udvikling
- Virker passiv - mangler nysgerrighed og interesse for omgivelserne
- Er mistænksom overfor og har manglende tillid til omgivelserne
- Har ringe selvværdsfølelse
- Har problemer med at få kontakt til andre børn – evt. holder sig for sig selv eller bliver holdt udenfor
- Ofte har konflikter med andre børn
- Er ukritisk i sin kontakt og eks. meget kontaktsøgende overfor de voksne
- Har indlæringsvanskeligheder
- Har motoriske problemer
- Virker forsømt (mht. mad, bad, søvn, påklædning, manglende tandhygiejne m.v.)
- Har mange fysiske klager eller psykosomatiske symptomer (hovedpine, mavesmerter, ufrivillig afføring mm.)
- Har spiseforstyrrelser (stærkt over- eller undervægtig)
- Tit forsømmer skolen eller daginstitutionen
- Har alkohol- eller misbrugsproblemer
- Har kammerater, der udtrykker bekymring for barnet/den unge

Mobbe/mobning: DCUM's definition af mobning:

- Er en eller gentagne krænkende handlinger, der overskrider den enkeltes grænser
- Indebærer en ubalance i magtforholdet mellem den/dem, der mobber og den, der bliver mobbet
- Er et socialt fænomen, der involverer to eller flere personer

Mobning samt tegn på mobning og mistrivsel skal tages alvorligt, fordi mobning:

- Er ødelæggende for børn og unges livsglæde, selvværd og sundhed
- Er årsag til mistrivsel, som kan føre til depressioner, angst og i værste fald selvmord hos dem, der udsættes for mobning
- Har alvorlige konsekvenser for andre end den, mobningen er rettet mod

- Er moralsk forkvaklende og rykker grænserne for acceptabel adfærd og almindelig sund fornuft
- Påvirker selvforståelsen, tilliden, moralen og de sociale identiteter for alle i mobningens nærmiljø, fx en gruppe/klasse
- Skaber dårligt psykisk/socialt undervisningsmiljø med mistillid og eksklusion til følge

Mobning er de handlinger, der bevidst forsøger at skade og nedgøre en anden person. Det kan medvirke til at ekskludere denne person fra et fællesskab eller markere denne persons sociale position som uinteressant, kedelig, uværdig og perifer i forhold til de magtfulde i gruppen. De magtfulde i en gruppe kan dermed gøre det helt tilladeligt at udøve krænkende handlinger mod en eller flere personer.

At blive mobbet er at blive nedgjort og gjort til genstand for andres sociale spil om indflydelse og magt. Mobning er ikke en naturlig del af livet. Det er ikke noget, som af og til med selvfølgelighed opstår, når mennesker er sammen. Mange kender desværre til mobning. Mobning kan aldrig være positiv. Mobning er ødelæggende for alle i og omkring det.

Mobning kan ikke løses alene mellem de involverede eller eleverne uden hjælp eller indgriben fra voksne. En indsats for at stoppe mobning og genoprette en situation og relationerne kræver ofte samarbejde mellem flere voksne, fx i lærerteamet, en AKT-lærer eller anden ressourceperson, ledelsen og forældrene.

Rusmiddelkursus for forældre: Skolen kan bestille Rusmiddelkompetencekorpset til at afholde et forældrekursus om rusmidler (for hele årgangens klasser). Kurset vil holde fokus på følgende: Fakta om rusmidlerne, unge og rusmidler i Køge, spotning af et problematisk rusmiddelforbrug og hjælpemuligheder. Kurset varer 2,5 timer og laves i samarbejde med Køge Politi. Kontakt skolens SSP-medarbejder (Kurt Sandau eller Dendi Conradi).

Rusmiddelundervisning for 8. klassetrin: Forebyggelsesmedarbejder Claus D. Hansen fra Køge Politi og Rusmiddelkompetencekorpset fra SSP udbyder i samarbejde et 4 lektioners kursus om rusmidler for folkeskolernes 8. klassetrin.

Indholdet er bl.a. :

- Fakta om de aktuelle stoffer
- Risiko for fysisk og psykisk afhængighed
- Sammenhæng i risikoadfærd
- Hvordan ser virkeligheden ud? .... social pejling
- At passe på hinanden og akut førstehjælp

Kurset afholdes altid om torsdagen fra klokken 08.00-11.30.

Samspillet: Et spil der hjælper til at skabe forældredialog, aftaler og netværk. Hensigten med Samspillet er at hjælpe forældrene med at tale sammen om vigtige problemstillinger omkring børnenes dagligdag i skolen.

Spillet sætter fokus på de ting, der optager forældrene og giver mulighed for at etablere positive relationer i forældregruppen og dermed trivsel og tryk mellem børnene. Spillet handler ikke nødvendigvis om at skabe enighed blandt forældrene, men er udelukkende ment som et afsæt for fælles debat.

Samspillet er desuden en anledning til at udvikle aftaler, der kan fremme børnenes trivsel, samt til at etablere forældre-netværk.

Spillet kan bruges i forbindelse med forældremøder. Man kan også opfordre kontaktførelserne til at arrangere en "spille"-aften.

Skolen har spillene: Indskoling, Melletrin og Udskoling (kontakt AKT-lærer). Spillet kan også bestilles gratis på www.dkr.dk

Social Pejling: Børn gør ofte, hvad de tror, andre forventer af dem. Derfor påvirkes de af, hvad de fornemmer er almindeligt blandt deres jævnaldrende - et fænomen, der går under navnet "social pejling".

Samtidig har mange børn en tendens til at overdrive. Overdrivelserne kan nemt give andre børn det indtryk, at alle deres jævnaldrende opfører sig vildere, end de faktisk gør. Når overdrivelser spiller sammen med social pejling, kan urealistiske forestillinger om, hvad der er normalt, få børn og unge til at kaste sig ud i risikabel adfærd.

Socialtræning: Udvikle eleverne sociale færdigheder og sociale kompetencer.

Stemmingsportrætter: Her arbejder du med ansigtsudtryk med klassen. Eleverne tegner stemningsbilleder af eget ansigt: glad, sur, vred, ked, trist m.v. Tegnes eventuelt på paptallerken, farvelægges og dekoreres. Hænges op i klassen og snak med eleverne om hvordan man ser ud når man er glad, sur m.v. Snak om hvordan man kan se stemninger i ansigtet og om hvad eleverne kan være opmærksom på.

SSP: SSP er et lokalt samarbejde mellem skole, de sociale myndigheder og politi, hvis mål er at forebygge kriminalitet blandt børn og unge.

SSP-medarbejder: Hastrupskolen har to SSP-medarbejdere Dendi Lykke Conradi (DL) og Kurt Sandau (KS). SSP-teamet omkring den enkelte skole er ansvarlig for – i samarbejde med relevante aktører herunder AKT og mægler – at iværksætte den nødvendige kriminalitetsforebyggende indsats for at hindre at kriminel adfærd opstår og udvikler sig.

Tackling: Tackling er et undervisningsmateriale til sundhedsundervisning på 7.- 9. klassetrin. Det kombinerer træning af personlige og sociale kompetencer med undervisningen om tobak, alkohol og stoffer. Materialet består af en masse billeder og kommunikationsopgaver, som lægger op til at eleverne får forståelse for andres virkelighed. Kontakt SSP-medarbejder Kurt Sandau (KS).

Trin for Trin: Et materiale til udvikling af børns sociale kompetencer. Trin for trin lærer børn i 4-10 års alderen:

- Empati, at mærke og forstå egne følelser og at kunne aflæse andres
- Impulskontrol og problemløsning, at stoppe op, tænke sig om og vælge den bedste løsning efter at have indkredset problemet og vurderet de mulige måder, det kan løses på
- Selvkontrol eller håndtering af aggression, nogle teknikker til at kunne tage en provokerende situation roligt.

Trin for Trin lærer børn sociale færdigheder, som styrker børnenes selvværd og anspore dem til at arbejde for fælles trivsel. Trin for Trin forebygger mobning og vold.

Skolen har materialet – kontakt biblioteket.

Trivsels-dag: Denne dag arrangerer AKT-læreren i samråd med klasseteamet (klasselæreren). AKT/trivselsdagen har til formål, at give elever og lærere en oplevelsesrig dag og at styrke klassens sociale kompetencer. Vi skal være aktivt sammen. Vi skal udfordres, så vi oplever nye muligheder, nye

samarbejdsrelationer, nye relationer og venskaber, der styrker klassefællesskabet! Tidsramme cirka klokken 8.00-13.00.

Trivselslogbog: En elektronisk klasse-logbog over elever/klasse (**KUN** lærerne/klasse teamet!!), som udfyldes af de enkelte lærere i klasse teamet. Internettet rummer mange funktioner, som klasse teamet kan udnytte.

Trivselslogbogen kan erstatte den enkelte lærers "logbog" – og i stedet blive brugbar for hele klasse teamet. Team møderne vil få et løft, da teamet til enhver tid kan trække alt, hvad der er skrevet om en elev eller gruppe ud og dermed have et mere solidt og ægte udgangspunkt for drøftelse af handlinger ift. den pågældende elev eller gruppe.

INTRA – under "samarbejde" – under "Klasselog" (evt. "opret klasselog")

Ung-dialog: www.ung-dialog.dk Organisationen består af gymnasieelever og studerende, som går i dialog med elever i 6.-10. klasse om temaer inden for seksuel sundhed og alkohol. Formålet med Ung Dialog er at styrke forebyggelsesindsatsen over for unges forbrug af rusmidler (alkohol, hash og tobak) og deres seksuelle adfærd i forhold til seks sygdomme og uønsket graviditet. Målet med Ung Dialog er at bidrage til, at unge udvikler sundhedsfremmende handlefærdigheder i situationer, der vedrører seksuel sundhed og rusmidler.

Underretning: (Serviceloven kap. 27, § 153) Alle offentligt ansatte fagpersoner som eksempelvis socialrådgivere i kommunen, behandlere og andre medarbejdere på misbrugsområdet, pædagoger, SSP-medarbejdere, lærere, psykologer og personer med offentlig hverv, skal indberette til kommunen, hvis de får kendskab til forhold, der giver anledning til at formode at unge under 18 år har behov for særlig støtte.

Fagpersoners underretningspligt går forud for deres tavshedspligt!

Formålet med den skærpede underretningspligt er, at der bliver taget fat om den unges problemer så tidligt som muligt, så man kan forebygge alvorlige problemer på et senere tidspunkt.

Offentligt ansatte fagpersoner og personer med offentlig hverv er pålagt den skærpede underretningspligt, fordi de er i en særlig position til at blive opmærksom på unge med problemer.

Den skærpede underretningspligt opstår, når den unge har vanskeligheder i forhold til de daglige omgivelser, skolen eller samfundet, eller i øvrigt lever under utilfredsstillende forhold, hvor der er behov for støtte på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

For at den skærpede underretningspligt opstår kræves ikke sikker viden om, at den unge har eksempelvis misbrugsproblemer. Det er nok, hvis man som fagperson i sit arbejde bliver bekendt med at en ung under 18 år formodes at have behov for særlig støtte.

Hvis du er bekymret for et barn, kan du altid henvende dig til Familierådgivningen eller til din leder for at drøfte, hvilke initiativer der eventuelt bør tages.

Mistanke om omsorgssvigt – 2 mulige handleveje

Du er som medarbejder bekymret for et barn.
Er der tale om omsorgssvigt?

Overvejelse:
Bør du gøre noget?

Informér din leder

Sammen overvejer i alvoren af din bekymring. Herefter træffer I et valg:

Handlevej A:

I klarer det selv

Det klarer I selv i institutionen/skolen/
medarbejdergruppen.

I formidler bekymringen videre til forældrene.

I planlægger indsatsen sammen med
forældrene og træffer beslutning om hvilke
samarbejdspartnere, der skal inddrages -
internt og eksternt. Evt. indstille til
visitationsudvalg.

Forløb med målsætning og opfølgingsmøder
aftales.
Forældrene er med hele vejen.

A1

A2

A3

A4

Handlevej B: Underretning

I skal kontakte forældrene og fortælle, at I
vurderer, at forholdene er så alvorlige, at
Familierådgivningen skal underrettes.

Skal der handles akut, hvis for eksempel barnet
skal på skadestuen, beslutter du og din leder det,
også selv om det ikke er muligt at træffe
forældrene. Forældrene og Familierådgivningen
underrettes om, hvad der er sket snarest muligt.

Sagsbehandler beslutter, hvad der videre skal ske
og koordinerer herefter indsatsen.

Forældrene bliver informeret om underretningen
af sagsbehandleren. De bliver inddraget i det
videre forløb.

Den underrettende institution/skole får senest
efter 6 hverdage meddelelse om, at
underretningen er modtaget og om, hvem der er
sagsbehandler.

Sagsbehandleren skal undersøge barnets forhold
nærmere (§ 50 undersøgelse). Sagsbehandleren
indhenter yderligere udtalelser fra relevante
samarbejdspartnere, såvel internt som eksternt.
Forældrene medinddrages så meget som muligt.

B6

Når §50 undersøgelsen er færdig skal
sagsbehandleren udarbejde en handleplan.
Sagsbehandleren sætter mål og rammer for
forløbet og holder opfølgingsmøder. Forældrene
er med hele vejen.

Underretningsguide: Køge Kommune, Børne- og ungeforvaltningen har i 2008 lavet en underretningsguide.

§50: Når det må antages, at et barn eller en ung har brug for særlig støtte, er den kommunale myndighed forpligtet til at undersøge barnets eller den unges forhold nærmere. Hensigten med undersøgelsen er at skaffe et grundlag for at vurdere, om et barn eller en ung og familie har behov for en social indsats, der kan afhjælpe problemerne og medvirke til at skabe sammenhæng og kontinuitet i barnets eller den unges liv.

En § 50-undersøgelse er således fundamentet for den sociale indsats. § 50-undersøgelsen skal ikke alene

fokusere på problemer men samtidig afdække ressourcer og handlemuligheder hos barnet eller den unge og familie og netværk, der kan bidrage til at overvinde problemerne.

Antimobbestrategi

Formålet med Hastrupskolens antimobbestrategi, er at have et dynamisk redskab som skolens pædagogiske personale og ledelse kan benytte i de tilfælde, hvor dette evt. ikke lykkes at kunne intervenere hensigtsmæssigt, således at mobningen standses.

I denne antimobbestrategi kan du opnå et bredere kendskab til, hvad mobning er samt hvilke aktører, der er involveret i en mobbesag. Du vil også få konkrete redskaber til afvikling af mobning.

Mobning

DCUM's definition af mobning er en eller gentagne krænkende handlinger, der overskrider den enkeltes grænser, og som indebærer en ubalance i magtforholdet mellem den/dem, der mobber og den, der bliver mobbet. Et socialt fænomen, der involverer to eller flere personer

Mobning kendetegnes ved, at en person systematisk udsættes for krænkende adfærd eller udelukkes fra en gruppe eller enkelte personer, som væsentligt nedsætter kvaliteten i det sociale samvær for den mobbede.

Uanset hvilken definition man vælger at anvende, må det ikke afholde nogen fra at gribe ind over for mistrivsel. Der vil være forskelle i måden at forstå og definere mobning på, samt i den subjektive oplevelse af, hvad mobning er.

Mobning samt tegn på mobning og mistrivsel skal tages alvorligt, fordi mobning:

- Er ødelæggende for børn og unges livsglæde, selvværd og sundhed
- Er årsag til mistrivsel
- Har alvorlige konsekvenser for andre end den, mobningen er rettet mod
- Er moralsk forkvaklende og rykker på grænserne for acceptabel adfærd og almindelig sund fornuft
- Påvirker selvforståelsen, tilliden, moralen og de sociale identiteter for alle i mobningens nærmiljø, fx en gruppe/klasse
- Skaber dårligt psykisk/socialt undervisningsmiljø med mistillid og eksklusion til følge.

De nærliggende begreber er naturligvis noget, som skal tages alvorligt. De er dog ikke i samme grad som mobning skadeligt for elevens udvikling.

Konflikt

En uenighed, en uoverensstemmelse eller en konkret anspændt episode mellem to eller flere personer eller grupper. I modsætning til mobning er magtforholdet mellem de involverede generelt lige.

Drilleri

Har karakter af tilfældighed og spontanitet. Det er typisk en enkeltstående handling, der bl.a. kan handle om at afprøve grænser eller forsøg på at skabe kontakt.

Generende drillerier

Er en gråzone mellem drilleri og mobning. Når drillerierne mister karakter af tilfældighed, og magtbalancen mellem parterne langsomt bliver forrykket, så den ene part føler sig forulempet. En vigtig forvarsel om mobning.

Eksempler på sociale tegn på mobning

En klasse kan udvikle en hård tone og omgangsform, fx en meget hånende og dømmende måde at tale med og om hinanden på.

Eleverne i klassen kan være meget stille og ikke særligt aktive i undervisningen, fordi de er bange for at sige noget, der kan bruges imod dem, eller for at blive gjort til grin: En vogterkultur.

Stærkt negativ domineret hierarki i klassen, hvor få dominerende elever styrer tonen, og hvad der er 'rigtig og forkert' i klassen og hvem, det er godt at være sammen med.

Et socialt undervisningsmiljø fyldt med mange konflikter og uoverensstemmelser, evt. imellem bestemte elever eller grupper af elever.

En manglende omsorg og interesse for hinanden i forhold til at inddrage og involvere hinanden i klassens interesser og fællesskab.

En meget opsplittet klasse, med enkelte ensomme elever, eller elever, der altid bliver valgt fra i gruppearbejde, bliver hakket på, eller på anden måde isoleres fra det øvrige fællesskab i klassen, fx i frikvarteret.

Hvis nogle elever konstant må have hjælp fra voksne til at håndtere det sociale liv i skolen.

Hvis en eller flere elever konstant møder ustabilitet frem til undervisningen.

Mister engagement og nærvær i skolen.

Fordeling

Fordelingen af de enkelte aktører i en typisk mobbesag vil være:

- En til tre elever, der bliver mobbet, gerne rangordnet. Er det foretrukne offer fraværende, går turen videre til anden prioritet.
- En til tre elever, der mobber, hvoraf den ene vil være den mest dominerende. Ofte kan lederne være den, der planlægger nye handlinger, og det kan så være de to andre, der udfører handlingen.
- Et til flere medløbere. Medløberne er passive mobbere. Antallet kan variere meget, også fra situation til situation, fra én enkelt til næsten hele klassen.
- "Det tavse flertal". Kan evt. være et mindretal, men kan også være næsten hele klassen.

Den, der bliver mobbet

De børn, der typisk bliver mobbet, er ifølge forskningen forsigtige, følsomme og stilfærdige børn, som er mere ængstelige og usikre end børn i almindelighed. Det der gør mobning så skadeligt, er at de der bliver mobbet, efterhånden får det samme syn på sig selv, som de hver dag møder hos dem, der mobber, for eksempel at de er uønskede, mislykkede, grimme og dumme.

Det nedbryder selvfølelsen så meget, at de kan ende med, at de der mobber får ret, fordi ofrene efterhånden vil fremstå som ængstelige, usikre og mislykkede. Den der bliver mobbet, er tit så flov over at blive mobbet og over ikke at være i stand til selv at stoppe det, at han/hun vælger ikke at sige det til nogen overhovedet.

Den, der mobber

De, der mobber, har ifølge undersøgelser en mere positiv indstilling til aggression og vold end gennemsnittet. De har som regel et stærkt behov for at dominere andre. Engagerede og konsekvente voksne kan lære dem, der mobber, hvordan man kan være sammen med andre uden at bruge aggressive handlinger, overskride andres grænser og dominere dem.

I arbejdet er det vigtigt at skelne mellem barnet og dets uønskede handlinger, så barnet forstår, at det ikke er barnet selv, der er problemet, men de uønskede handlinger, der skal ændres. Først når barnet forstår, at de voksne allierer sig med barnet mod de dårlige handlinger, kan det komme ud af den onde cirkel og ind i en god.

Medløbere

Medløbere, som ikke selv tager initiativ til mobning, men som følger efter den, der mobber, er passive mobbere. Hvis man taler med hver enkelt medløber, er det typisk, at de siger, at det er synd for den, der bliver mobbet, men de har ikke turdet sige fra over for den, der mobber, af angst for, at mobberne skulle begynde at mobbe dem i stedet.

Det tavse flertal

Det såkaldte tavse flertal i en klasse er de børn, der ikke er aktive deltagere i mobningen, men som er tilskuere og vidner til, hvad der foregår. Det tavse flertal, som ikke deltager aktivt i mobningen, skal lære at turde sige fra, så de fremover kan få betydning for trivslen i klassen.

Mobningens pris for læreren og klassen som helhed

I en klasse med mobning er der en utryg og anspændt stemning. Børnene vil hele tiden være på vagt, hvilket bevirker, at også deres læring forringes. Mobning i en klasse kan resultere i stor passivitet, da børnene hellere vil lade være med at deltage end risikere ydmygelser fra dem, der mobber.

Mobning har også en stor pris for læreren og for klassens sociale miljø. Hvis læreren lader stå til og ikke standser dominansen fra den, der mobber, mister læreren børnenes respekt og dermed sin lederrolle. Undervisningen kan blive ødelagt af den, der mobber, og der kan blive en ubehagelig hånende tone i klassen, der skaber utryghed. Børn, der er utrygge og på vagt, lærer ikke noget.

De normer, der skal gælde for alle børnene, er det lærerens ansvar at lære børnene. Det er også læreren, der til stadighed skal holde fast i, at normerne bliver overholdt, så klassen bliver ved med at være et trygt sted at være. Det er derfor nødvendigt, at læreren beslutter sig for at påtage sig lederrollen og gør sig klart, hvilke normer der skal være i klassen. Læreren kan gå til skoleledelsen og til klassens øvrige lærere og få støtte til det arbejde.

Anerkend problemet – samarbejd og tag ansvar

Manglende anerkendelse af et problem med mobning kan forstærke mistrivslen hos den enkelte elev og legitimere en kultur med mobning blandt elever. Det er derfor vigtigt at tage det alvorligt, hvis et barn taler om eller viser tegn på mobning.

Du kan:

Lytte til barnet, være tålmodig og spørge undersøgende ind til det, barnet fortæller. Hvad sker der? Hvor sker det? Hvem er med? Hvordan har barnet det? Vær åben og acceptér det, du hører, også hvis du selv har en del

af ansvaret for problemet.

At komme mobning til livs kan være en omfattende opgave. Har en kultur med mobning bidt sig fast, kræver det, at mange parter tager ansvar for at løse problemet. Grundlæggende er det en opgave for voksne at stoppe mobning.

Søge hjælp og støtte hos kollegaer, AKT og ledelsen. Vær åben og tal med dine kollegaer om mobning. Dialog præciserer problemets omfang og karakter.

Mobbestop – handlemulighed

Som en mulighed har Hastrupskolen valgt at udarbejde en plan for, hvordan mobning kan stoppes ved akut indgriben. Metoden opridses i hovedtræk i det følgende – for nærmere præcisering henvises til litteraturlisten.

Metoden kan anvendes på alle klassetrin.

Når en lærer får henvendelser omkring mobning kontaktes skolens ledelse og evt. AKT-lærer, som er rådgivende og vejledende om det forløb, der skal i gang.

Når mobning skal stoppes, er timingen en forudsætning for et godt resultat. Den, der skal lede processen, skal i første omgang kunne afsætte fire hele sammenhængende dage, mandag til torsdag og en enkelt time om fredagen til opfølgende klassemøde.

Som en del af teamets planlægningsværktøjer følger 4 skemaer, som skal udfyldes af teamet i fællesskab.

Skema 1: Indledende manøvre/overordnet planlægning. Bilag A

Hvad	Hvem	Hvornår
Bliv enige om hvilken lærer eller pædagog i teamet, der er bedst egnet til at føre dialogen med klassen. Denne person skal kunne skabe tillid, være troværdig og have en naturlig autoritet.		
Afsæt en uge til at stoppe mobningen. Det betyder, at alle klassens voksne er involveret.		
Afsæt derefter tid til daglig opfølgning i en periode.		
Planlæg forældremøde for klassens forældre tre uger senere.		
Orienter ledelsen om den planlagte indsats og lav aftaler om det, som ledelsen skal bidrage med såsom at deltage i vanskelige samtaler og forældremøder.		

Planlægning af et ugeforløb, der skal stoppe mobning

Metoden kan overordnet inddeles i tre faser:

1. Orienterings- og undersøgelsesfase

Mandag-onsdag: Individuelle samtaler med børnene, to til tre børn i timen.

Læreren laver individuelle samtaler med alle klassens elever for at afdække klassemiljøet, og derefter udarbejdes en plan for den videre indsats for at skabe trivsel. Planlægningen laves i et samarbejde med øvrige lærere i teamet og evt. skolens AKT-lærer. Se [bilag 1-3](#)

2. Omvæltningsfase

Torsdag, hele dagen (aftenmøder med forældre)

Der holdes klassemøde. Se [bilag 5-6](#)

Det er vigtigt, at den lærer, der skal stå for møderne, har en præcis viden om, hvad der er foregået og på forhånd har lavet en prioriteret liste over, hvilke punkter der skal tages op og i hvilken rækkefølge. Ligeledes er det en god idé at have en fast plan over, hvor eleverne skal sidde – og at gruppesammensætningen til evt. gruppearbejde også er klar på forhånd.

Klassens øvrige lærere og eventuelle pædagoger deltager i klassemøderne og sidder spredt mellem eleverne.

Hovedsigtet med klassemødet er at få de andre elever i klassegruppen til at sige fra over for dem eller den, der mobber. Det "tavse flertal" skal styrkes, så de begynder at tage medansvar. Det er vigtigt, at der veksles mellem alvorlig samtale i klassen og sjove, sociale lege. Der arbejdes med elevernes ønsker til en god klasse, og der kan herudover arbejdes med individuelle mål for enkelte elever for at skabe god trivsel i klassen.

3. Opfølgingsfasen

Fredag: Klassemøde, ca 30 min.

Næste uge: Kort klassemøde, ca 15 min. hver dag i de små klasser. I de større klasser to gange om ugen, højst 20-30 min.

Der afsluttes med en evaluering mellem lærere og elever, og det aftales, hvordan der følges op. Det er vigtigt at aftale, hvordan læreren følger op i dagligdagen, og hvordan AKT-læreren, hvis der er behov for det, kan være opfølgende i de samlede bestræbelser på at fastholde og videreudvikle den ønskede ændring i klassemiljøet. Der holdes klassemøder hver dag i den efterfølgende tid, indtil man er sikker på, at ændringen er stabiliseret.

Skema 2: Orientering og undersøgelse. [Bilag B](#)

Hvad	Hvem	Hvornår
Orienter forældre og børn om, hvad der skal ske i den kommende uge, og hvordan det skal forløbe.		
Afhold samtaler med børnene enkeltvis ved hjælp af samtalskemaer (bilag 2-3). Eleverne forbereder ikke samtalerne på forhånd.		
Analyser samtalskemaerne.		
Udarbejd et sociogram. (bilag 4)		
Teammøde om analysen samt planlægning af torsdag og fredag.		

<p>Tag kontakt til de forældre, der skal indkaldes til individuelle samtaler torsdag aften. Det drejer sig til forældrene til det barn, der bliver mobbet, forældrene til det eller de børn, der mobber, og forældrene til de børn, der er medløbere.</p>		
---	--	--

Skema 3: Omvæltningen. Bilag C

Hvad	Hvem	Hvornår
<p>Program torsdag:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Individuel samtale med det barn, der bliver mobbet, ca. 20 min. 2. Kort møde med et barn/de børn, der mobber, én ad gangen, cirka 5 minutter med hver. 3. Kort møde med medløberne én ad gangen, ca. 5 min med hver. 4. Det første klassemøde med alle børnene. Emne: <i>Fra mobning til godt kammeratskab</i> ca. 20-30 min. 5. Gruppearbejde. Emne: Hvad er en god kammerat? 30 min. + 15 min. opsamling i plenum 		
<p>Aften: Individuelle samtaler med forældrene til det barn, der bliver mobbet, forældrene til det eller de børn, der mobber og forældrene til de børn, der er medløbere.</p>		

Skema 4: Opfølgning. Bilag D

Hvad	Hvem	Hvornår
Fredag afholdes der andet klassemøde, max. 30 min. Fokus er igen på emner som kammeratskab, fællesskab og sociale kompetencer.		
I den følgende uge afholdes klassemøde hver dag i 10-15 minutter. Klassemøderne skemalægges af teamet på forhånd.		
I tredje uge afholdes 2-3 klassemøder.		
I slutningen af tredje uge afholdes forældremøde med alle klassens forældre. Samme dag holdes det sidste klassemøde i forløbet. (Man kan evt. fortsætte med at holde forebyggende klassemøder).		
<p>Forberedelse af forældremødet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klassens lærere og pædagoger samt en repræsentant fra skolens ledelse deltager i mødet. • På dagsorden for det følgende forældremøde er: <ul style="list-style-type: none"> - Orientering om arbejdet med at stoppe mobning (mulighed for spørgsmål) - Skolens forventninger om forældrenes støtte til at fastholde et godt kammeratskab i klassen - Gruppearbejde ud fra spørgsmålet: <i>Hvad kan vi som forældre gøre for at hjælpe børnene til at få et godt kammeratskab?</i> De konkrete forslag skrives ned - Opsamling i plenum <p>Afsæt 40 minutter til gruppearbejdet og 20 minutter til plenum.</p>		

Inspiration til elementerne i de forskellige samtaler – bilag 7

Links:

Bedre seksualundervisning: www.bedreseksualundervisning.dk

Børns Vilkår: www.bornsvilkar.dk

Dansk Center for Undervisning: www.dcum.dk

Det Kriminalpræventive Råd: www.dkr.dk (-> undervisning)

Girafsprøget – ikke voldelig kommunikation: www.ht-1.dk (-> undervisning -> IVK og girafsprøget)

MobStop: www.mobstop.dk

Sammen mod mobning: www.sammenmodmobning.dk

Seksualundervisning: www.seksualundervisning.dk

SSP: www.sspkoge.dk

Ung dialog: www.ung-dialog.dk

www.urknet.dk

Litteratur

“Er du med mod mobning? – 42 veje til bedre trivsel”, Metodehåndbog, DCUM 2006

“Fællesskab mod mobning – Klassemødet – grundlag for trivsel” Helle Højby, Marianne Levin og Anette Thulin

“Grib konflikten – om konstruktiv konflikthåndtering i skolen”, Lotte Christy, Det Kriminalpræventive Råd 2003

“Ikke mere mobning - værktøjer for lærere og pædagoger”, Helle Højby, 2004

“Klassemødet Hastrupskolen, trivsel et fælles ansvar” Ringbind står på lærerværelset

Bilag A: Skema 1 - Indledende manøvre/overordnet planlægning

Hvad	Hvem	Hvornår
Bliv enige om hvilken lærer eller pædagog i teamet, der er bedst egnet til at føre dialogen med klassen. Denne person skal kunne skabe tillid, være troværdig og have en naturlig autoritet.		
Afsæt en uge til at stoppe mobningen. Det betyder, at alle klassens voksne er involveret.		
Afsæt derefter tid til daglig opfølgning i en periode.		
Planlæg forældremøde for klassens forældre tre uger senere.		
Orienter ledelsen om den planlagte indsats og lav aftaler om det, ledelsen skal bidrage med, såsom at deltage i vanskelige samtaler og forældremøder.		

Bilag B: Skema 2 Orientering og undersøgelse.

Hvad	Hvem	Hvornår
Orienter forældre og børn om, hvad der skal ske i den kommende uge, og hvordan det skal forløbe.		
Afhold samtaler med børnene enkeltvis ved hjælp af samtaleskemaer (bilag 2-4). Eleverne forbereder ikke samtalerne på forhånd.		
Analyser samtaleskemaerne.		
Udarbejd et sociogram. (bilag 5)		
Teammøde om analysen samt planlægning af torsdag og fredag. Tag kontakt til de forældre, der skal indkaldes til individuelle samtaler torsdag aften. Det drejer sig til forældrene til det barn, der bliver mobbet, forældrene til det eller de børn, der mobber, og forældrene til de børn, der er medløbere.		

Bilag C: Skema 3 Omvæltningen

Hvad	Hvem	Hvornår
<p>Program torsdag:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Individuel samtale med det barn, der bliver mobbet, ca. 20 min. 2. Kort møde med et barn/de børn, der mobber, én ad gangen, cirka 5 minutter med hver. 3. Kort møde med medløberne én ad gangen, ca. 5 min med hver. 4. Det første klasse-møde med alle børnene. Emne: <i>Fra mobning til godt kammeratskab</i> ca. 20-30 min. Gruppearbejde. Emne: <i>hvad er en god kammerat?</i> 30 min. + 15 min. opsamling i plenum.		
<p>Aften: Individuelle samtaler med forældrene til det barn, der bliver mobbet, forældrene til det eller de børn, der mobber og forældrene til de børn, der er medløbere. Bilag 10</p>		

Bilag D: Skema 4 Opfølgning

Hvad	Hvem	Hvornår
Fredag afholdes der andet klassemøde, max. 30 min. Fokus er igen på emner som kammeratskab, fællesskab og sociale kompetencer.		
I den følgende uge afholdes klassemøde hver dag i 10-15 min. Klassemøderne skemalægges af teamet på forhånd.		
I tredje uge afholdes 2-3 klassemøder.		
I slutningen af tredje uge afholdes forældremøde med alle klassens forældre. Samme dag holdes det sidste klassemøde i forløbet. (Man kan evt. fortsætte med at holde forebyggende klassemøder).		
<p>Forberedelse af forældremødet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klassens lærere og pædagoger samt en repræsentant fra skolens ledelse deltager i mødet. • På dagsorden for det følgende forældremøde er: <ul style="list-style-type: none"> - Orientering om arbejdet med at stoppe mobning (mulighed for spørgsmål) - Skolens forventninger om forældrenes støtte til at fastholde et godt kammeratskab i klassen - Gruppearbejde ud fra spørgsmålet: <i>Hvad kan vi som forældre gøre for at hjælpe børnene til at få et godt kammeratskab?</i> De konkrete forslag skrives ned - Opsamling i plenum <p>Afsæt 40 min. til gruppearbejdet og 20 min. til plenum.</p>		

Bilag 1

Individuelle samtaler med børnene

Huskeliste til individuelle samtaler:

1. Samtalerne skal foregå, så man taler med den, der bestemmer mindst først.
Det er nødvendigt at tale med børnene i en bestemt rækkefølge for at undgå social kontrol. En klasses evt. mobbere kan ellers blive fristet til at true svagere børn til ikke at fortælle, hvad de bliver udsat for.
2. Vær opmærksom på de personlige kvalifikationer, som den, der skal tale med børnene, skal besidde.

Det er en forudsætning for den gode samtale, at barnet kan fornemme den voksnes vilje til at ændre på kammeratskabet. Det er uden betydning i denne sammenhæng, om den voksne er lærer, pædagog, AKT-lærer eller lignende, bare den voksne er god til at skabe kontakt til børnene og under samtalen er oprigtig interesseret, venlig og imødekommende.

3. Stedet, hvor samtalerne skal finde sted, skal være et hyggeligt rum, hvor der ikke er andre til stede.

Det skal være et rart og roligt samtalerum, hvor man ikke bliver forstyrret. Jo bedre barnet befinder sig, jo større mulighed er der for at få en god kontakt til barnet.

4. Husk, hvad man skal sige til barnet *før* samtalen.
Før samtalen med alle børnene er det vigtigt at understrege, at formålet med samtalerne er at undersøge, hvordan børnene har det sammen for at kunne hjælpe til at forbedre kammeratskabet. Børnene bliver lovet anonymitet, og at det kun vil være lærerne/pædagerne, der får kendskab til, hvad det enkelte barn fortæller.
5. Husk, hvad man skal sige til barnet *under* samtalen (herunder uddybende spørgsmål).

Samtaleskemaets enkelte spørgsmål kan ikke stå alene, for så får man ikke nok at vide. Ofte er det en god ide at bede barnet komme med konkrete eksempler på det, der fortælles, for eksempel:

- Hvad gør de når de driller?
- Hvad siger de?
- Hvem starter?
- Hvilke børn er med?
- Er der nogen, der prøver at hjælpe?
- Hvad gør de?
- Tør du, hvis jeg er med, sige til mobberne, at du synes, det er forkert, det de gør?

6. Husk, hvad man skal tale med barnet om *efter* samtalen.
Spørg til barnets oplevelse af samtalen. Det er også vigtigt at huske barnet på, at vente med at fortælle kammeraterne, hvad de blev spurgt om, og hvad de svarede.

Bilag 2

Skema til samtale med børn i 0. klasse

Navn:
1. Kan du lide at gå i 0. klasse?
2. Er der noget, du er særlig glad for at lave i klassen?
3. Er der noget, du ikke kan lide at lave i klassen?
4. Hvordan har du det i pauserne, eller når du er ude at lege? Hvornår er det godt? Hvad leger du? Hvem leger du mest med?
5. Er der nogle gange, når du leger ude, at du ikke har det så godt? Hvad sker der?
6. Hvem af børnene, synes du bestemmer mest, når I leger frit? Hvordan kan det være, at det er dem, der bestemmer?
7. Hvem sidder du ved siden af/i gruppe med? Hvordan går det?
8. Tror du, at alle børnene i klassen har det godt? Er der nogen, du synes, det er synd for?
9. Hvis du selv kunne vælge, hvem ville du så allerhelst have som dine bedste kammerater? Du må vælge tre. Én på en første plads. Én på andenplads og én på en tredjeplads.
10. Har du ideer til, hvordan I kan få det bedre sammen i 0. klasse?
11. Er der ellers noget om kammeratskabet i klassen, som du synes, jeg skal vide?

Bilag 3

Samtaleskema til skolebørn

Navn:
1. Kan du lide at gå i skole?
2. Er der timer, du er særlig glad for? Hvilke?
3. Er der timer, du ikke så godt kan lide? Hvorfor?
4. Hvordan har du det i frikvartererne? Er der gode frikvarterer? Hvem er du sammen med?
5. Er der nogle frikvarterer, hvor du ikke har det så godt? Hvad sker der?
6. Hvem af børnene i klassen, synes du bestemmer mest? Hvordan kan det være, at det er dem, der bestemmer?
7. Hvem sidder du ved siden af/i gruppe med? Hvordan går det?
8. Tror du, alle i klassen har det godt? Er der nogen, du synes, det er synd for? Er der ubehagelige drillerier eller nogen, der bliver mobbet?
9. Hvis du selv kunne vælge, hvem ville du så allerhelst have som dine bedste kammerater i klassen? Du må vælge tre. Én på en første plads. Én på andenplads og én på en tredjeplads.
10. Har du forslag til, hvordan I kunne få det endnu bedre sammen i klassen?
11. Er der ellers noget om kammeratskabet i klassen, som du synes, jeg skal vide?

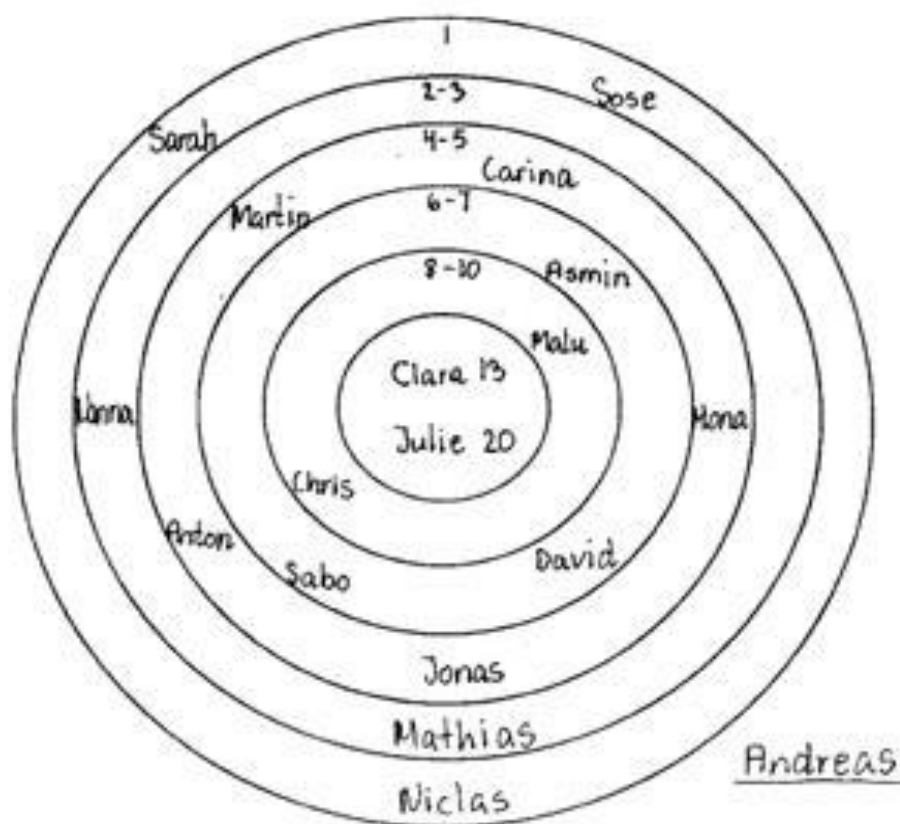

Bilag 4

Sociogram

Ud fra spørgsmål nr. 9 i samtalskema til skolebørn/0. klassen (bilag 2+3) kan du lave et sociogram over klassen på baggrund af elevernes egne tilbagemeldinger. Spørgsmålet lyder: ”Hvis du selv kunne vælge, hvem ville du så allerhelst have som en af dine bedste kammerater i klassen? Du må vælge tre. Én på førsteplads, én på andenplads og én på tredjeplads.”

I sociogrammet placeres eleverne som følger: Førsteprioritet giver tre point, andenprioritet 2 point og tredjeprioritet 1 point. Børn med flest point sættes i centrum og derefter ud mod periferien. Børn, der ikke vælges af nogen, placeres helt udenfor! Sociogrammet viser sort på hvidt børnenes sociale status i klassen.

Eksemplet viser, at Julie og Clara er "inde i varmen", mens Andreas er helt udenfor. Og så videre...

Bilag 5

Klassemødet

Klassemødet er en et slags børnemøde. Formålet er, at skabe et trygt forum, hvor børnene lærer at lytte, reflektere, finde løsninger, håndtere kriser og konflikter – en solid bund for forståelse for fællesskabets forpligtelser og ansvar og dermed klassens trivsel.

Formålet med klassemøder

At eleverne lærer

- Hinanden at kende og lærer at tage hensyn, så alle kan trives bedst muligt, og et godt klassefællesskab kan opbygges
- At respektere og acceptere hinandens forskelligheder, samt indgå kompromisser
- At det er i orden at tale om problemer og konflikter
- At de kan få hjælp af de voksne
- At give og modtage hjælp i forhold til klassekammeraterne
- At skabe forudsætning for, at eleverne på længere sigt aktivt kan tage del i demokratiske processer og indgå i forpligtende fællesskaber
- At forebygge mobning

Klassemødet og elevens sociale kompetencer

At kunne

- Leve sig ind i andres følelser og oplevelser
- Lytte aktivt til andre og kunne forstå andres udtryk
- Udtrykke sig
- Følge fælles regler
- Tage ansvar
- Løse konflikter
- Kommunikere med indføling og anerkendelse
- Blive opmærksom på det man siger, og måden man siger det på
- Behandle andre, som man selv ønsker at blive behandlet
- Almengøre sine egne og andres oplevelser
- Mærke hvordan noget føles, inden man handler
- Forstå sociale normer og spilleregler og være villig til at følge disse

Organisering af klassemødet

- Stole stilles i sluttet rundkreds uden borde: Fremmer fællesskabsfølelsen. Alle kan se hinanden, og det hjælper til at fastholde koncentrationen
- Læreren har en plan for, hvor hver enkelt sidder
- Klassemødet er et arbejds møde, hvor alle deltager seriøst
- Mødet ledes af en voksen, som er vejleder, ordstyrer og garant for god tone
- Regler for kommunikation fastlægges: Lyt, afbryd ikke, tal for dig selv, tal om her og nu m.m.
- Alle klassemøder startes og afsluttes med en lille leg/øvelse

Bilag 6

Regler for kommunikation på klassemøder

- Lyt!
- Afbryd ikke den, der taler
- Tal for dig selv
- Giv klar besked. Tag udgangspunkt i dig selv
- Undgå undskyldninger ("jeg gjorde det, fordi...")
- Tal om nu og her
- Gå fra spørgsmål til personlige udsagn
- Spørg om hvad og hvordan (ikke: Hvorfor)
- Tal direkte til den, det drejer sig om ("Jonas, vil du god lade være med at kalde mig...?")
- Vær konkret - tag udgangspunkt i helt konkrete hændelser
- Vær ansvarlig for de vedtagne aftaler og regler

Læreren og klassemødet

Når man holder klassemøde, er det nødvendigt, at eleverne kan se og mærke, at de har lærerens fulde opmærksomhed. Som mødeleder skal man være åben, imødekommende, lyttende og stille uddybende spørgsmål. Når den, man taler med, føler sig tryk og godt tilpas, er der større mulighed for, at hun/han tør lukke op for personlige og væsentlige udsagn.

Spørgeteknikker

Det er en god ide, at spørge ind til det, der bliver fortalt. De uddybende spørgsmål sikrer, at alle er enige om, hvad der tales om. Denne spørgeteknik giver eleverne lyst til at fortælle mere, man får et indblik i, hvad de tænker, føler og er interesseret i.

Eksempel på uddybende spørgsmål, som mødelederen kan bruge

- "Har jeg forstået dig rigtigt, når jeg hører, du siger..."
- "Betyder det, at ...."
- "Har du fortalt hende, at du blev ked af det?"
- "Sig det til ham selv"
- "Hvad svarer du til det?"
- "Mener du, at ....?"
- Hvordan vil du gerne have deres hjælp?
- Hvad vil du gerne have, de gør?
- Er der andre, der har ideer til, hvordan vi kan støtte op?
- Er der nogen af de forslag, du gerne vil have, vi bruger?

Bilag 7

Beskrivelse af elementerne i de forskellige samtaler

Samtale med det barn der bliver mobbet:

- Situationen klarlægges
- Den voksne udviser støtte og opbakning
- Aftal fortløbende udveksling af information om, hvad der sker i sagen
- Aftal et nyt møde
- Fortæl at barnets forældre bliver kontaktet i dag
- Der afholdes endnu et møde, som bruges til at indsamle mere information om sagen. Barnet får således tid til at tænke hændelserne igennem, og læreren får mulighed for at bruge den viden, der opnås ved samtale med de børn, der mobber

Samtaler med de børn, der mobber – enkeltvis:

De børn, der har størst indflydelse på gruppen, indkaldes først. Overvej også hvem der er mest samarbejdsvillig. Eventuelle medløbere og støtter indkaldes til sidst. Samtalerne er korte: 5-10 min. pr. elev.

- Eleven konfronteres med alvoren i situationen
- Læreren går ikke i diskussion med vedkommende
- Situationen benyttes til at indsamle mere information
- Forklar eleven mobningens alvor og mulige konsekvenser for de involverede børn. Målet er, at eleven tager afstand fra mobning
- Eleven skal forpligte sig til en positiv adfærd fremover
- Snak om hvordan eleven kan gøre det godt igen
- Fortæl at elevens forældre bliver kontaktet i dag
- Samtalen afsluttes og læreren går til klassen med eleven og henter næste elev, der får en tilsvarende samtale. Sådan fortsættes der, indtil alle involverede har været til samtale

Samtale med de børn, der mobber – samlet:

- Informer (overordnet) om indholdet af de individuelle samtaler
- Snak om: "Hvordan gør I det godt igen?"
- Ny adfærd i forhold til barnet, der bliver mobbet, konkretiseres i gruppen
- Fortæl om det videre forløb.

Samtale med de børn der mobber – sammen med det barn der bliver mobbet:

- Det er en god idé at lade det barn, der bliver mobbet, medbringe et par kammerater, så grupperne er antalsmæssigt nogenlunde lige store
- Sagen tales igennem
- Begge parter fortæller, hvordan de føler sig behandlet til samtalen

- Læreren orienterer alle om, hvordan sagen følges op

Møder mellem forældrene

- Møde med forældrene til det barn der bliver mobbet. Forældrene kender sagen i forvejen og glæden over, at mobningen er standset, vil ingen ende tage!
- Møde med forældrene til de børn der mobber. Mødet kan holdes med forældrene enkeltvis eller samlet. De kender sandsynligvis ikke sagen til bunds, hvorfor samtalen vil være vanskelig. Der vil udpræget være en reaktion i form af vrede, frustration og afmagt – derfor bør der afsættes god tid til møde

Vigtig dagsorden for mødet med forældrene:

- Lyt først til forældrenes synspunkter og prøv at forstå dem. Mange forældre vil forsvare deres anklagede barn
- Gennemgå dernæst sagen og appellér til forældrenes forståelse
- En eventuel konklusion drages.

Opfølgende samtaler

Selvom alle har været igennem en lang proces, kan mobningen endnu ikke helt betragtes som et overstået kapitel. Den ansvarlige lærer/AKT-lærer skal sørge for at følge op med genopfriskende samtaler, hvor aftalerne understreges.

- Gruppesamtaler med de børn, der har mobbet. Samtalerne skal fortsætte, indtil situationen er helt løst og stabiliseret
- Samtaler med det barn, der blev mobbet. Samtalerne holdes med jævne mellemrum og sikrer, at udviklingen er på rette spor